

KANCELARIA SENATU

BIURO ANALIZ, DOKUMENTACJI I KORESPONDENCJI

Warszawa, dnia 14 maja 2017 r.

BADK/DPK-133-19/17 JK
P9-12/17

Nr: 9998	Data wpływu petycji 7 kwietnia 2017 r.
	Data sporządzenia informacji o petycji 16 maja 2017 r.

KRAJOWA ADMINISTRACJA SKARBOWA

TEMAT

**UMOŻLIWIENIE ZATRUDNIENIA W SŁUŻBIE SKARBOWEJ
BYŁYM FUNKCJONARIUSZOM ORGANÓW BEZPIECZEŃSTWA PRL**

WNOSZĄCY PETYCJE: petycja indywidualna

W. G. – osoba fizyczna.

PRZEDMIOT PETYCJI:

Podjąć inicjatywę ustawodawczą w sprawie zmiany ustawy o Krajowej Administracji Skarbowej, która umożliwi byłym funkcjonariuszom organów bezpieczeństwa państwa zatrudnienie w służbie skarbowej.

UZASADNIENIE WNOSZĄCEGO PETYCJE:

Autor petycji oczekuje usunięcia z ustawy z dnia 16 listopada 2016 r. o Krajowej Administracji Skarbowej art. 144, który kandydatom do pracy lub służby w KAS, urodzonym przed 1 sierpnia 1972 r. nakłada obowiązek złożenia oświadczenia dotyczącego pracy lub służby w organach bezpieczeństwa PRL. Obecnie w jednostkach organizacyjnych KAS zatrudniona może być jedynie osoba, która nie pełniła służby zawodowej ani nie pracowała w organach wymienionych w art. 2 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944–1990 oraz treści tych dokumentów (Dz. U. z 2016 r. poz. 1721 ze zm.), ani nie była ich współpracownikiem.

Inicjator petycji uznaje powyższe przepisy za krzywdzące i łamiące art. 60 Konstytucji RP, który stanowi, iż obywatele polscy korzystający z pełni praw publicznych mają prawo dostępu do służby publicznej na jednakowych zasadach. Jest przeświadczony, że kwestionowane przepisy naruszają również art. 32 Konstytucji głoszący równość obywateli wobec prawa, równe traktowanie przez władze publiczne i zakazujący dyskryminacji w życiu politycznym, społecznym lub gospodarczym z jakiegokolwiek przyczyny. Ponadto, w opinii autora petycji, art. 144 ustawy o KAS narusza standardy Rezolucji nr 1096 Zgromadzenia Parlamentarnego Rady Europy z 27 czerwca 1996 r., dotyczącej metod przewycięzania spuścizny po totalitarnych systemach komunistycznych, w tym postępowania lustracyjnego.

Autor petycji kwestionuje przepis art. 144 ze względu na jego dyskryminujący charakter, gdyż dotyczy wyłącznie funkcjonariuszy celnych i pracowników administracji skarbowej. Zakaz wykonywania pracy lub służby w administracji skarbowej wobec byłych funkcjonariuszy organów bezpieczeństwa PRL postrzega jako niesprawiedliwą i niezwiązaną z winą konkretnej osoby represję, która wynika z nieuzasadnionego stosowania odpowiedzialności zbiorowej, jako „sprawiedliwości dziejowej”. Dotyczy „osób, które obecnie cieszą się nieposzlakowaną opinią, mimo ich służby w organach bezpieczeństwa PRL”. „Obejmuje pracowników i funkcjonariuszy, wobec których nie prowadzono postępowań karnych związanych z ich służbą przed 1990 r.”

Autor petycji wnosi o wykreślenie restrykcyjnego, w jego opinii, art. 144 z ustawy

o KAS. Jak twierdzi, to parlament – uzurpując sobie kompetencje władzy sądowniczej – wprowadził przepis zakazujący wykonywania zawodu określonej grupie obywateli, łamiąc konstytucyjną zasadę trójpodziału władzy.

STAN PRAWNY:

Konstytucja RP z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483 ze zm.) stanowi, iż Rzeczpospolita Polska jest dobrem wspólnym wszystkich obywateli (art. 1); jest demokratycznym państwem prawnym, urzeczywistniającym zasady sprawiedliwości społecznej (art. 2). Wszyscy są wobec prawa równi i mają prawo do równego traktowania przez władze publiczne. Nikt nie może być dyskryminowany w życiu politycznym, społecznym lub gospodarczym z jakiejkolwiek przyczyny (art. 32). Obywatele polscy korzystający z pełni praw publicznych mają prawo dostępu do służby publicznej na jednakowych zasadach (art. 60).

Ustrój RP opiera się na podziale i równowadze władzy ustawodawczej, wykonawczej i sądowniczej (art. 10). Każdy ma prawo do sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki przez właściwy, niezależny, bezstronny i niezawisły sąd (art. 45). Wymiar sprawiedliwości w RP sprawują Sąd Najwyższy, sądy powszechne, sądy administracyjne oraz sądy wojskowe (art. 175). Sądy powszechne sprawują wymiar sprawiedliwości we wszystkich sprawach, z wyjątkiem spraw ustawowo zastrzeżonych dla właściwości innych sądów (art. 177).

Ustawa z dnia 16 listopada 2016 r. o Krajowej Administracji Skarbowej (Dz. U. poz. 1947 ze zm.) określa zadania, organy i organizację KAS; formy realizacji niektórych zadań i szczególne uprawnienia organów KAS oraz funkcjonariuszy Służby Celno-Skarbowej; warunki pracy i służby oraz zasady odpowiedzialności dyscyplinarnej funkcjonariuszy (art. 1 ust. 1). Katalog zadań KAS określono w art. 2 ustawy.

KAS stanowi wyspecjalizowaną administrację rządową wykonującą zadania z zakresu realizacji dochodów z tytułu podatków, należności celnych, opłat oraz niepodatkowych należności budżetowych, ochrony interesów Skarbu Państwa oraz ochrony obszaru celnego Unii Europejskiej, a także zapewniającą obsługę i wsparcie podatnika i płatnika w wykonywaniu obowiązków podatkowych oraz obsługę i wsparcie przedsiębiorcy w prawidłowym wykonywaniu obowiązków celnych. W ramach KAS wyodrębnia się Służbę Celno-Skarbową, jednolitą i umundurowaną formację, którą tworzą funkcjonariusze. Osoby zatrudnione w jednostkach organizacyjnych KAS to pracownicy, o których mowa w art. 36 ust. 1 pkt 2, 3, 6 i 7, oraz pracownicy zatrudnieni w urzędzie obsługującym ministra finansów i wykonujący w nim zadania KAS. Szef KAS podlega ministrowi finansów, który koordynuje

i współdziała w kształtowaniu polityki państwa w zakresie zadań KAS.

W jednostkach organizacyjnych KAS może być zatrudniona albo pełnić służbę osoba, która nie pełniła służby zawodowej ani nie pracowała w organach bezpieczeństwa państwa wymienionych w art. 2 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944–1990 oraz treści tych dokumentów, ani nie była ich współpracownikiem. Przy naborze do pracy albo przyjęciu do służby w KAS, kandydaci urodzeni przed 1 sierpnia 1972 r. są obowiązani do złożenia kierownikowi jednostki oświadczenia dotyczącego pracy lub służby w organach bezpieczeństwa państwa, o których mowa w ust. 1, lub współpracy z tymi organami. Przepisy te stosuje się również do Szefa KAS i jego zastępców (art. 144 ust. 1–3).

Osoby zatrudnione w Krajowej Informacji Skarbowej, izbie administracji skarbowej, Szkole oraz Centrum są obowiązane corocznie, w terminie do 31 marca, składać oświadczenia o swoim stanie majątkowym. Przepisu nie stosuje się do osób zatrudnionych na stanowiskach pomocniczych, robotniczych i obsługowych (art. 149 ust. 1 i 2).

Funkcjonariuszem może być osoba: będąca obywatelem polskim; korzystająca z pełni praw publicznych; która nie była skazana prawomocnym wyrokiem sądu za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe; posiadająca co najmniej średnie wykształcenie; ciesząca się nieposzlakowaną opinią; której stan zdrowia pozwala na pełnienie służby na określonym stanowisku (art. 151 ust. 1). Stosunek służbowy powstaje w drodze mianowania, na podstawie zgłoszenia się do służby. Osoba mianowana funkcjonariuszem służby przygotowawczej otrzymuje stopień służbowy aplikanta, służba trwa 2 lata (art. 154).

Do Służby Celno-Skarbowej może być na własną prośbę przeniesiony funkcjonariusz Policji lub Straży Granicznej, jeżeli ma szczególne kwalifikacje do jej pełnienia.

Stopnie służbowe są dożywotnie. Funkcjonariusz zwolniony ze służby może używać stopnia służbowego z dodaniem określenia „w stanie spoczynku” chyba, że nastąpiła utrata tego stopnia. Funkcjonariusz, w związku z pełnieniem obowiązków służbowych, korzysta z ochrony prawnej przewidzianej w Kodeksie karnym dla funkcjonariuszy publicznych (art. 210). W sporach o roszczenia ze stosunku służbowego funkcjonariuszy stosuje się ustawę z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego lub rozpatruje je sąd właściwy w sprawach prawa pracy (art. 276 i 277).

Ustawa z dnia z 16 listopada 2016 r. – Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowej Administracji Skarbowej (Dz. U. poz. 1948 ze zm.) w art. 1–2 określa, że ustawa o KAS weszła w życie 1 marca 2017 r. (z wyjątkami).

Uprawnienia pracodawcy określa art. 170, który daje możliwość złożenia obecnemu

funkcjonariuszowi albo pracownikowi propozycji dalszego pełnienia służby lecz nie wymienia kategorii osób, które dostaną tę propozycję bądź jej nie dostaną. Stosunki pracy zatrudnionych w jednostkach KAS oraz stosunki służbowe osób pełniących służbę w jednostkach KAS, o których mowa w art. 36 ust. 1 pkt 1, 2, 3 i 6 ustawy o KAS wygasają:

1) z dniem 31 sierpnia 2017 r., jeżeli osoby te w terminie do dnia 31 maja 2017 r., nie otrzymają pisemnej propozycji określającej nowe warunki zatrudnienia albo pełnienia służby;

2) po upływie 3 miesięcy, licząc od miesiąca następującego po miesiącu, w którym pracownik albo funkcjonariusz złożył oświadczenie o odmowie przyjęcia propozycji zatrudnienia albo pełnienia służby, jednak nie później niż dnia 31 sierpnia 2017 r.

Pracownik oraz funkcjonariusz urodzony przed 1 sierpnia 1972 r. składa w terminie do 31 marca 2017 r. oświadczenie, o którym mowa w:

1) art. 144 ust. 2 ustawy o KAS, oraz

2) art. 7 ust. 1 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944–1990 oraz treści tych dokumentów, przepis art. 7 ust. 3a tej ustawy stosuje się odpowiednio (art. 177).

Rozporządzenie Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 24 lutego 2017 r. w sprawie oświadczenia dotyczącego pracy lub służby w organach bezpieczeństwa państwa lub współpracy z tymi organami (Dz. U. poz. 423) wydano na podstawie art. 144 ust. 4 ustawy z dnia 16 listopada 2016 r. o Krajowej Administracji Skarbowej (Dz. U. poz. 1947 i 2255 oraz z 2017 r. poz. 88, 244 i 379). Rozporządzenie określa tryb składania przez kandydata do pracy albo pełnienia służby w jednostkach organizacyjnych KAS urodzonego przed 1 sierpnia 1972 r. oświadczenia o pracy lub służbie w organach bezpieczeństwa państwa wymienionych w art. 2 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944–1990 oraz treści tych dokumentów lub współpracy z tymi organami. Wzór oświadczenia stanowi załącznik do rozporządzenia, które weszło w życie 1 marca 2017 r.

Ustawa z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944–1990 oraz treści tych dokumentów (Dz. U. z 2016 r. poz. 1721 ze zm.) określa zasady i tryb ujawniania powyższych informacji, znajdujących się w archiwum Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (IPN), tryb składania oraz oceny zgodności z prawdą oświadczeń dotyczących pracy lub służby w organach bezpieczeństwa państwa lub współpracy z tymi organami w okresie od 22 lipca 1944 r. do 31 lipca 1990 r. (art. 1).

Preambuła ustawy: „Stwierdzamy, że praca albo służba w organach bezpieczeństwa

państwa komunistycznego, lub pomoc udzielana tym organom przez osobowe źródło informacji, polegające na zwalczaniu opozycji demokratycznej, związków zawodowych, stowarzyszeń, kościołów i związków wyznaniowych, łamaniu prawa do wolności słowa i zgromadzeń, gwałceniu prawa do życia, wolności, własności i bezpieczeństwa obywateli, była trwale związana z łamaniem praw człowieka i obywatela na rzecz komunistycznego ustroju totalitarnego. Mając na względzie powyższe, a także konieczność zapewnienia obsady funkcji, stanowisk i zawodów wymagających zaufania publicznego przez osoby, które swoim dotychczasowym postępowaniem dają i dawały w przeszłości gwarancje uczciwości, szlachetności, poczucia odpowiedzialności za własne słowa i czyny, odwagi cywilnej i prawości, oraz ze względu na konstytucyjne gwarancje zapewniające obywatelom prawo do informacji o osobach pełniących takie funkcje, zajmujących takie stanowiska i wykonujących takie zawody, stanowi się, co następuje (...)”.

Organami bezpieczeństwa państwa, w rozumieniu ustawy (art. 2 ust. 1), są:

- 1) Resort Bezpieczeństwa Publicznego Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego;
- 2) Ministerstwo Bezpieczeństwa Publicznego;
- 3) Komitet do Spraw Bezpieczeństwa Publicznego;
- 4) jednostki organizacyjne podległe organom, a w szczególności jednostki Milicji Obywatelskiej w okresie do 14 grudnia 1954 r.;
- 5) instytucje centralne Służby Bezpieczeństwa Ministerstwa Spraw Wewnętrznych oraz podległe im jednostki terenowe w wojewódzkich, powiatowych i równorzędnych komendach Milicji Obywatelskiej oraz w wojewódzkich, rejonowych i równorzędnych urzędach spraw wewnętrznych;
- 6) Akademia Spraw Wewnętrznych;
- 7) Zwiad Wojsk Ochrony Pogranicza;
- 8) Zarząd Główny Służby Wewnętrznej jednostek wojskowych Ministerstwa Spraw Wewnętrznych oraz podległe mu komórki;
- 9) Informacja Wojskowa;
- 10) Wojskowa Służba Wewnętrzna;
- 11) Zarząd II Sztabu Generalnego Wojska Polskiego;
- 12) inne służby Sił Zbrojnych prowadzące działania operacyjno-rozpoznawcze lub dochodzeniowo-śledcze, w tym w rodzajach broni oraz w okręgach wojskowych.

Jednostkami Służby Bezpieczeństwa są te jednostki Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, które z mocy prawa podlegały rozwiązaniu w chwili zorganizowania Urzędu Ochrony Państwa, oraz te jednostki, które były ich poprzedniczkami (art. 2 ust. 3).

Współpracą w rozumieniu ustawy jest świadoma i tajna współpraca z ogniwami operacyjnymi lub śledczymi organów bezpieczeństwa państwa w charakterze tajnego informatora lub pomocnika przy operacyjnym zdobywaniu informacji. Współpracą jest również świadome działanie, którego obowiązek wynikał z ustawy obowiązującej w czasie tego działania w związku z pełnioną funkcją, zajmowanym stanowiskiem, wykonywaną pracą lub pełnioną służbą, jeżeli informacje przekazywane były organom bezpieczeństwa państwa w zamiarze naruszenia wolności i praw człowieka i obywatela. Służbą w rozumieniu ustawy nie jest pełnienie jej w organach, o których mowa w art. 2, której obowiązek wynikał z ustawy obowiązującej w tym czasie (art. 3a).

Osobami pełniącymi funkcje publiczne m.in. są: szef Krajowej Administracji Skarbowej i jego zastępcy, a także osoba zatrudniona w jednostce organizacyjnej KAS w rozumieniu art. 1 ust. 4 ustawy z dnia 16 listopada 2016 r. o KAS albo funkcjonariusz Służby Celno-Skarbowej (art. 4).

Obowiązek złożenia „oświadczenia lustracyjnego”, dotyczącego pracy lub służby w organach bezpieczeństwa państwa lub współpracy z tymi organami w okresie od 22 lipca 1944 r. do 31 lipca 1990 r., mają osoby, o których mowa w art. 4, urodzone przed 1 sierpnia 1972 r. Organy, którym składane są oświadczenia lustracyjne, przekazują je niezwłocznie do Biura Lustracyjnego IPN celem rozpoznania. Właściwym organem do przedłożenia oświadczenia lustracyjnego dla kandydatów na funkcję publiczną w jednostce organizacyjnej KAS albo Służbie Celno-Skarbowej jest kierownik jednostki KAS (art. 8).

W sprawach zgodności z prawdą oświadczeń lustracyjnych orzeka, w składzie 3 sędziów, sąd okręgowy właściwy ze względu na miejsce zamieszkania osoby składającej oświadczenie lustracyjne. Do postępowania lustracyjnego, w zakresie nieuregulowanym przepisami niniejszej ustawy, w tym odwoławczego oraz kasacyjnego, stosuje się przepisy Kodeksu postępowania karnego. Do osoby lustrowanej stosuje się przepisy dotyczące oskarżonego w postępowaniu karnym. Prawomocne orzeczenie sądu, stwierdzające fakt złożenia przez osobę lustrowaną niezgodnego z prawdą oświadczenia lustracyjnego, traktuje się jako obligatoryjną przesłankę pozbawienia jej pełnionej funkcji publicznej. Orzeczenie prezes sądu przesyła podmiotowi właściwemu w sprawie pozbawienia osoby lustrowanej pełnienia funkcji publicznej (art. 21e ust. 1 i 2).

Rezolucja nr 1096 Zgromadzenia Parlamentarnego Rady Europy z 27 czerwca 1996 r. dotyczy metod przewycięzania spuścizny po totalitarnych systemach komunistycznych, w tym dekomunizacji i postępowania lustracyjnego. Rezolucja nie jest aktem wiążącym prawa międzynarodowego, zawiera szereg zaleceń co do instrumentów,

jakich powinno się używać w celu rozliczenia się z totalitarną przeszłością. „Ich celem jest odsunięcie od sprawowania władzy osób, co do których nie ma pewności, że będą sprawowały ją zgodnie z zasadami demokracji” i „ochrona nowonarodzonej demokracji”.

Rezolucja zaleca, „by czyny przestępcze popełnione przez jednostki w czasach totalitarnego reżimu komunistycznego były ścigane na drodze sądowej i karane zgodnie z ogólnie obowiązującym kodeksem karnym”. Jednocześnie „dozwolone jest stawianie przed sądem i karanie wszystkich osób za wszelkie czyny lub zaniedbania, które w czasie, gdy zostały popełnione, nie stanowiły przestępstwa zgodnie z prawem krajowym, ale były uznawane za przestępstwo zgodnie z ogólnymi zasadami prawa przyjętymi przez cywilizowane narody. Ponadto, jeżeli działania danej osoby wyraźnie naruszały prawa człowieka, twierdzenie, że wykonywała ona rozkazy, nie wyklucza ani bezprawnego charakteru czynu, ani indywidualnej winy”.

PRACE LEGISLACYJNE:

Brak.

DZIAŁANIA POWIĄZANE:

Sejm: 3 stycznia 2017 r. złożono tożsamą petycję BKSP-145-176/17, 26 stycznia br. skierowano ją do Komisji do Spraw Petycji, a 20 kwietnia odbyło się posiedzenie, na którym postanowiono podjąć inicjatywę ustawodawczą o uchyleniu art. 144 w ustawie o KAS.

Obecna na posiedzeniu komisji naczelnik Iwona Sobczyk z Ministerstwa Finansów, w odpowiedzi na wątpliwości posłów wobec art. 144 ustawy podkreśliła, iż głównym przesłaniem powstania wymogów wobec zatrudnionych w KAS osób i funkcjonariuszy było oparcie się na ludziach, którzy prócz kwalifikacji merytorycznych nie budzą żadnych wątpliwości etycznych. Przypomniała, że za ich „szerokimi zadaniami idą bardzo szerokie kompetencje, w tym uprawnienia głęboko ingerujące w sferę podstawowych praw i wolności jednostki, które są niezbędne do wykonywania zadań”. Wymieniła m.in. przeszukanie osoby, lokalu mieszkalnego, zatrzymanie, przeszukanie ładunku, przesyłki i inne czynności operacyjno-rozpoznawcze, „które wymagają nieskazitelnego charakteru, nieposzlakowanej opinii funkcjonariuszy i pracowników”, którzy nie będą musieli się bronić przed zarzutami dotyczącymi ich działań z przeszłości i „stosowania metod państwa totalitarnego”. Na zarzut, iż osoby i funkcjonariusze dotychczas pracujący w służbach skarbowych i prawidłowo wypełniający swe zadania muszą również spełniać nowe wymogi ustawy o KAS stwierdziła, że „wprowadzenie wyjątku w stosunku do osób mających doświadczenie w pracy, w służbie, we współpracy z organami bezpieczeństwa, uprzywilejowałoby tę grupę.”

Biuro Analiz Sejmowych w opinii prawnej autorstwa dr. Piotra Czarnego do petycji

w sprawie art. 144 ustawy o KAS, we wnioskach stwierdziło: „Uwagi autora petycji uważać można za podstawę nie tyle do uchylenia art. 144 ustawy o KAS (co autor petycji postuluje), ile do jego odpowiedniej zmiany, a przede wszystkim uzupełnienia”.

W opinii m.in. stwierdza się, „że art. 144 ust. 1 ustawy o KAS dokonuje nadmiernej (nieuzasadnionej) generalizacji i poprzez swój rygoryzm prowadzić może do skutków, które trudno byłoby w konkretnych przypadkach uważać za w pełni zgodne z zasadami sprawiedliwości społecznej, a zatem z zasadą równości wobec prawa. Nie uwzględnia zarówno żadnych okoliczności dodatkowych, związanych ze służbą, pracą lub współpracą ze służbami bezpieczeństwa, jak okoliczności z okresu po 1990 r.”

„Kwestionowana regulacja dotyczyć będzie również osób, które w ciągu minionych ponad 25 lat swoją postawą zawodową i moralno-etyczną (w tym również nienaganną pracą w administracji celnej, skarbowej i podatkowej) dowiodły, że nie stanowią „zagrożenia” dla demokratycznego porządku prawnego i należytego wykonywania obowiązków w administracji publicznej.”

INFORMACJE DODATKOWE:

Krajowa Administracja Skarbowa: w uzasadnieniu do poselskiego projektu ustawy o KAS (druk sejmowy nr 826 z czerwca 2016 r.) projektodawcy negatywnie ocenili obowiązujące przepisy. Stwierdzili, że przed utworzeniem KAS, administracja podatkowa i celna łącznie zatrudniające ponad 65 tys. osób, zajmujące się gromadzeniem dochodów budżetowych w ramach administracji rządowej, posiadały rozproszoną strukturę terenową, skupioną w trzech niezależnych pionach:

- administracja podatkowa (16 izb skarbowych oraz 400 urzędów skarbowych);
- Służba Celna (16 izb celnych, 45 urzędów celnych ze 141 oddziałami celnymi);
- kontrola skarbową (16 urzędów kontroli skarbowej).

W minionym stanie prawnym podatnicy podlegali różnym reżimom kontrolnym prowadzonym na podstawie ustawy o kontroli skarbowej, ustawy – ordynacja podatkowa oraz kontroli prowadzonej przez organy celne. Sprzyjało to powstawaniu różnic proceduralnych, które wpływały na prawa i obowiązki podatników. Uznano, iż administracja podatkowa, celna i skarbową powinny działać według jednolitych procedur. Dotychczasowe struktury z modyfikacjami funkcjonowały od ponad 30 lat. Zdecydowano dostosować je do zmieniających się realiów rynkowych i współpracy z administracjami państw UE.

Ponadto stwierdzono, że: „w nowoutworzonej organizacji, jaką będzie KAS, pożądane będzie posiadanie przez osoby zatrudniane albo przyjmowane do służby nie tylko

merytorycznych, ale również etycznych kwalifikacji. Przeszłość takich osób nie może budzić wątpliwości, wymagają tego bowiem szeroko rozumiana sprawiedliwość dziejowa, poczucie odpowiedzialności wobec historii i przyszłych pokoleń. Przyjęte rozwiązania umocnią prawidłowe funkcjonowanie mechanizmów demokratycznych w państwie prawnym".

Głównymi celami powołania KAS jako skonsolidowanej administracji było bowiem ograniczenie skali oszustw podatkowych, zwiększenie skuteczności poboru należności podatkowych i celnych oraz zwiększenie poziomu dobrowolności wypełniania obowiązków podatkowych.

„Instrumenty lustracyjne wobec standardu ochrony praw człowieka”¹:

„Zasadniczym celem procedury lustracyjnej było uniemożliwienie użycia wiedzy o ewentualnych związkach z organami bezpieczeństwa w celu szantażu (...) Polski Trybunał Konstytucyjny wskazał przede wszystkim na konieczność zapewnienia transparentności życia publicznego i ochrony interesu państwa wyrażającego się w prawidłowym wykonywaniu najważniejszych funkcji przez osoby wolne od wszelkich nacisków, presji czy prób szantażu związanego z aktywnością realizowaną przez nie w przeszłości (...) Powstanie obowiązku poddania się lustracji stanowi konsekwencję świadomej decyzji o ubieganiu się o sprawowanie określonej funkcji i musi być jednym z aspektów branych pod uwagę podczas jej podejmowania. Jednostka pretendująca do funkcji publicznych musi się liczyć z faktem, że granica prawnie chronionej prywatności takich osób jest znacznie węższa, niż w stosunku do innych podmiotów.(...) Państwo oparte na rządach prawa musi respektować takie prawa człowieka i podstawowe wolności, jak prawo do rzetelnego procesu i prawo do wysłuchania.”

Trybunał Konstytucyjny w uzasadnieniu wyroku z 11 maja 2007 r. (sygn. akt K 2/07), dotyczącego ustawy lustracyjnej m.in. stwierdził, że „wobec osób, które nie popełniły żadnych przestępstw podlegających ściganiu na drodze sądowej, ale piastowały wysokie stanowiska w totalitarnych reżimach komunistycznych i wspierały je, celem regulacji prawnej jest odsunięcie od sprawowania władzy osób, co do których nie ma pewności, że będą sprawowały ją zgodnie z zasadami demokracji, ponieważ nie wykazały się one zaangażowaniem na ich rzecz ani wiarą w nie w przeszłości, a obecnie nie są zainteresowane ani nie mają motywacji, aby je sobie przyswoić. Takie środki mogą być zgodne z zasadami funkcjonowania demokratycznego państwa prawa, jeżeli spełnionych jest kilka kryteriów. To znaczy, że winę – mającą charakter indywidualny, a nie zbiorowy – należy udowodnić w każdym indywidualnym wypadku, co wskazuje wyraźnie na konieczność indywidualnego,

¹ Paweł W. Osik apl. adw., fragmenty z publikacji „Sprawiedliwość okresu transformacji”, 5 grudnia 2012 r.

a nie kolektywnego, stosowania ustaw lustracyjnych. To znaczy także, że należy zagwarantować prawo do obrony, domniemanie niewinności do czasu udowodnienia winy oraz prawo odwołania się do sądu. (...) Piastowania urzędu można zakazać osobom, które wydawały rozkazy popełniania czynów stanowiących poważne naruszenie praw człowieka, popełniały takie czyny lub w znacznym stopniu je wspomagały; jeżeli dana organizacja dopuszczała się poważnych naruszeń praw człowieka, należy uznać, że jej członek, pracownik lub współpracownik brał w nich udział, jeżeli był w tej organizacji wysokim funkcjonariuszem, chyba że może wykazać, iż nie uczestniczył w planowaniu takiej polityki, praktyk lub czynów, kierowaniu nimi ani wprowadzaniu ich w życie."

Rzecznik Praw Obywatelskich Janusz Kochanowski, Rzeczpospolita z 25 lipca 2007 r. „Trybunał wywołał zamęt”: „Źródłem inspiracji konstrukcji normatywnej Trybunału w zakresie dopuszczalnego kształtu lustracji stała się niewiążąca prawnie i kontrowersyjna Rezolucja nr 1096 Zgromadzenia Parlamentarnego Rady Europy dotycząca środków demontażu dziedzictwa po byłych totalitarnych ustrojach komunistycznych.(...) Jaki jest status normatywny tak sformułowanych „konstytucyjnych standardów lustracji”, skoro nic w uzasadnieniu nie wskazuje, jakoby Trybunał wywiódł je z polskiej konstytucji?”

OPRACOWAŁA

Jolanta Krynicka

WICEDYREKTOR

Danuta Antoszkiewicz